

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
 Биро за развој на образованието
 (СОПШЕ)

Примеро:	05.09.2012		
Орг. единица	Број	Прилог	Вредност
07	2464/II		

ИДЕНТИФИКАЦИОНЕН ШИФА: 0705
 ПОКРАЈНОСТ: ПЕШИВО
 05.09.2012 год. ПОТПИС: [Signature]

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 31 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11 и 6/12), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по класичен балет за петто одделение на основното балетско образование.

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ШЕСТГОДИШНО ОСНОВНО
МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

НАСТАВНА
ПРОГРАМА

КЛАСИЧЕН БАЛЕТ

Скопје, 2012

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

1. ВОВЕД

Предметот **класичен балет** во петто одделение припаѓа на стручните предмети кои се изучуваат во втората тригодишна група од шестгодишното основно балетско образование, а го изучуваат ученици кои посетуваат VIII одделение во основните училишта. Овој предмет е основен во балетската едукација. Целта што се поставува на ова образовно ниво е усвојување на усложнетите елементи од балетскиот вокабулар и нивна имплементација во танцовата практика. Наставата се одржува во специјализирани стручни училишта.

- Фонд на часови: 10 часа неделно, 360 часа годишно.
- Диференцијација на наставниот предмет: стручен предмет.
- Статус на предметот: задолжителен.

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ПО КЛАСИЧЕН БАЛЕТ ВО V ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да умее правилно да ги користи упатствата и правилата на наставните единици;
- да ги демонстрира изучените елементи најпрвин во чист, а потоа и во комбиниран вид;
- да ги споредува новите елементи со веќе изучените и да ги применува заедничко применливите правила (комбинирање на елементи од различни тематски целини);
- да развива сопствености за сложена координација на различни делови на телото при променлива ритмичко-метрична музичка придружба;
- да анализира и да прилагодува метро-ритмички шеми во склад со дадените упатства;
- да анализира изведби од различен аспект - технички, музички, уметнички;
- да испитува и да ги пронаоѓа поврзаност на елементите и нивната развојност;
- правилно да ја организира изведбата во однос на просторните координати;
- да планира и да поврзува изведба од различни раздели - покрај палката, на средина на салата;
- да планира, комбинира и развива правилна изведба во однос на методските параметри, просторните услови и музичките категории (покрај палката, на средина на салата);
- да применува нови просторни положби;
- организира правилна психо-моторичка реализација на активности;
- да разликува чувства кај себе и другите;
- да ги разбира и вреднува сопствените способности и можности;
- да развива и ревидира реализирање на зададените задачи;
- да умее да ја проценува и проверува сопствената и изведбата на другите;
- да креира и да ја развива реалната и позитивната слика за себе;
- да развива способност за самопочитување и да ги поттикнува индивидуалните одлики во тансот;
- да оценува квалитет поаѓајќи од реално постоечките, изучени критериуми.

3. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Тема I: Движења покрај палката		
Цели	Содржини	Поими
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги користи и применува самостојно правилата на изведба; - да ги применува положбите на баланс и засилена рамнотежа; - да демонстрира способности за елементарни свртувања и принципот en tournant кој се променува врз елементарните форми на елементите; - да развива прецизна ритмичка изведба на елементите и комбинациите; - да ги модифицира постојните правила кон новите елементи; - да развива способност за различната музичка и техничка изведба; - да ја активира и развива брзината и прецизноста во изведбата; - да пронаоѓа начини за развој на телесната 	<ul style="list-style-type: none"> - Battements fondus на 90° - Demi et grand rond de jambe en lair en dehors et en dedans на полупрсти и на demi-plié - Demi et grand rond de jambe en lair на 90° на полупрсти и на demi-plié - Grand battements jete passe par terre со завршување на ногата во положба battement tendu напред и назад - Flic flac <ul style="list-style-type: none"> а) на цело стопало б) на полупрсти в) en tournant - Полу свртување на една нога, работната нога е поставена во положба sur le cou-de-pied и преку pas tombes - Pirouettes en dehors et en dedans II, V, IV позиција 	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индивидуална; - групна; - перцептивно-тактилна (изучување на елементите преку конкретно физичко демонстрирање и потенцирање/покажување на деловите кои треба да се вклучат/активираат во изведбата). - Практична кинестетичка изведба; - демонстрација на елементите од страна на балетскиот наставник или со ученик.

<p>пластика;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги развива природните предиспозиции и да ја усовршува техниката на изведба. 			
---	--	--	--

Тема II : Движења на средина на салата			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да применува и да демонстрира изведба на елементите на полупрсти на средина на салата; - да ги демонстрира способностите за изведба на елементари свртувања во чиста форма (без комбинирање со други елементи); - да ги комбинира и поврзува различните видови елементи на средина со помошните и сврзувачки движења; - да применува правилна просторна ориентација; - да ја усовршува балетската кординација - способност за 	<ul style="list-style-type: none"> - Temps lié на 90° - Grand pié со port de bras (без работа на корпусот) - Battement tendu en tournant на 1/8, 1/4 круг (факултативно на 1/2 круг) а) во мали и големи пози Demi et grand rond de jambe на 45° на полупрсти - Battemen fondu на полупрсти en face и во пози а) Battemen double fondu на полупрсти б) Battemen fondu на 90° на цело стапало - Petit battement sur le cou-de-pied 	<ul style="list-style-type: none"> - Сврзувачко движење - Приседнување и истегнување - Свртување за 1/8, 1/4, 1/2 и цел круг - Кружна траекторија/линија на движење - кружни движења по под и во воздух - Бавни и брзи отворања и исфрлувања на ногата - Свиткување и подигнување - Движење со рацете - паѓање од една на друга нога - брзо и отсечно 	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуална; - групна; - перцептивно-тактилна (изучување на елементите преку конкретно физичко демонстрирање и потенцирање/покажување на деловите кои треба да се вклучат/активираат во изведбата); - практична кинестетичка изведба; - демонстрација на елементи од страна на балетскиот наставник или со ученик.

<p>комбинирано изведување со наизменична и едновремена работа на нозете, рацете и главата;</p> <p>- да ја развива адацо изведбата на средина;</p> <p>- да ја развива пластиката и изразноста на телото и екстремитетите;</p> <p>- да продуцира емоционална исполнетост во изведбата.</p>	<p>(мало отворање на ногата во опфатна позиција на стапалото) и на полупрсти</p> <p>- Battement battemen doubles frappés (удари) на 25 °</p> <p>а) од поза во поза</p> <p>б) на полупрсти</p> <p>в) во комбинација со demi-plié</p> <p>- Battement releves lent (бавно подигнување) и battement developpé (развивање) во сите правци</p> <p>а) IV arabesque</p> <p>б) во големи пози (освен IV arabesque и écartée) со подигање на полупрсти и на demi-plié</p> <p>- Grand rond de jambe на 90°</p> <p>а) на цело стапало</p> <p>б) demi plié</p> <p>- Grand battement tendu jete passé par terre (големо отворање со акцентирани спуштање) со завршување напред или назад</p> <p>- III Port de bras на место и со преод на работната нога</p> <p>- Pas couré на полупрсти</p> <p>- Flic- flac en tournant (свртување со</p>	<p>подигнување на полупрсти</p> <p>- Престапнување со промена на нозете</p> <p>- престапнување со промена на нозете со свртување за 360°</p> <p>- Свртување на две и на една нога</p> <p>- Организирање/ координација на деловите на телото</p>	
--	--	---	--

	<p>промена на положбата на ногата во положба на sur le sou-de-pied при свртување за 360°)</p> <p>-Pas tombes со движење, другата нога во положба sur le sou-de-pied, battement tendu и на 45 °</p> <p>- Pas de bougrée</p> <p>а) dessus-dessous en face</p> <p>б) без промена на нозе en tournant 1/4 круг</p> <p>в) balottes en tournant 1/4 и 1/2 круг</p> <p>- Pas jeté fondu со движење напред и назад</p> <p>- Свртување fouetté en dehors et en dedans на 1/4 и 1/2 круг со нога отворена на battement tendu со промена на позата на испружената нога и demi plié</p> <p>- Soutenu en tournant на 1/2 и цел круг почнувајќи од поза на 45°</p> <p>- Pas glissade en tournant дијагонално (2-4 свртувања)</p> <p>- Piroettes en dehors et en dedans II, V, IV позиција со завршекот на IV, V позиција</p>		
--	--	--	--

Тема III: Скокови			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги употребува и демонстрира скоковите со пренесување на телото; - да го развива принципот en tournant со свртување на телото во време на скокот; - да го развива принципот battu; - да го класифицира и споредува видот на различни скокови; - развива способност за правилна ритмичка и техничка изведба на скокови - да планира и развива чувство за координација и просторна ориентација; - да продуцира креативен дух во изведбата; - да ги развива предиспозициите кои се предуслов за подобра реализација на разделот скокови; - да умее да ја провери сопствената и изведбата на другите во склад со зададените правила. 	<ul style="list-style-type: none"> - Temps saute со придвижување во V позиција - Pas escarpé battu - Double pas assemblé - Pas assemblé со придвижување - Pas jeté со придвижување и положба на ногата во sur le soude-pied a) en face б) во мали пози - Sissonne simple (скок со завршување на една нога en tournant 1/4, (1/2 круг- машки клас) - Sissonne ouverte a) на место б) со привржување во мали пози на 45° - Pas sauté - Pas emboité на sur le soude-pied на место и со движење 	<ul style="list-style-type: none"> - Насоки и просторни позиции во скоковите - Положби на носете во време на скокот - Скокови на место и со придвижување - Скокови со отворање и затворање на носете - Скок со промена на положбата на носете - Паѓачки скок - Лизгачки скок - Скок со двојни промени на носете во тек на скокот 	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуална; - групна; - кинестетичко меморирање (изучување и свесно практикување на зададени елементи, просторни решенија и ритмички пулсации); - перцептивно-тактилна (изучување на елементите преку конкретно физичко демонстрирање и потенцирање/покажување на деловите кои треба да се вклучат/активираат во изведбата); - практична кинестетичка изведба; - демонстрација на елементи од страна на балетскиот наставник или со ученик.

	<ul style="list-style-type: none"> - Сценски <i>sissonne</i> - <i>Temps leve</i> во положба <i>sur le sou-de-pied</i> - <i>Pas de chat</i> со исфрање на нозете <ul style="list-style-type: none"> а) на страна б) назад - <i>Sissonne tombes</i> - <i>Temps lié saouté</i> - <i>Pas ballonnes</i> со придвижување - <i>Entrechat-quatre</i> - <i>Royale</i> - <i>Pas assemblé battu</i> (машки клас, факултативно) - <i>Tour en l'air</i> (машки клас, факултативно) 		
--	--	--	--

Тема IV: Движења на прсти (шпиц патики)		
Цели	Содржини	Поими
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја демонстрира и правилно да ја реализира изведбата на елементи каде потпората се наоѓа на една нога, додека другата е поставета во положба sur le cou-de-pied или во поза на 45°; - да демонстрира способност за изведба на елементарни свртувања на две нозе; - да ја развива техниката со подигнување и пренесување на телото со промена на потпорната оска на шпиц патики; - да планира и да развива чувство за координација и просторна ориентација; - да демонстрира изведба на елементарни скокови на шпиц; - да организира правилен ритмичко-просторен план; - да продуцира креативен дух во изведбата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pas ésharpé en tournant 1/4 круг (отворање и затворање на нозете) -Pas glissade (лизгачко движење) а) без свртување б) со свртување на 1/2 и цел круг Движејќи се на страна - Temps lié (поврзувачко движење) - Pas assemblé - Pas assemblé en tournant на 1/4 и 1/2 круг - Pas de bouree balottes а) на место б) со свртење на на 1/4 и 1/2 круг - Sissonne simple - Pas jeté со придвижување а) во положба sur le cou-de-pied б) во пози на 45° 	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индивидуална; - групна; - кинестетичко меморирање (изучување и свесно практикување на зададени елементи, просторни решенија и ритмички пулсации); - перцептивно-тактилна (изучување на елементите преку конкретно физичко демонстрирање и потенцирање/покажување на деловите кои треба да се вклучат/активираат во изведбата); - практична кинестетичка изведба; - демонстрација на елементи од страна на балетскиот наставник или со ученик.

	<ul style="list-style-type: none">- Pas jeté fondu со движење напред и назад- Sissonne ouverte par developpes на 45° на место во сите насоки- Pas coupé-ballonnes- Relevés со нога во положба sur le sou-de-pied- Скокови на прстиa) temps sautes во V позицијиб) changement de pied- Подготовка за pirouettes en dehors et en dedans II, V IV позиција (факултативно)		
--	---	--	--

4. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Насоки за меѓупредметно поврзување

Предметот *класичен балет* е основен во балетската насока и е база која ќе се дополнува со други стручни предмети во текот на основното балетско образование. На даденото ниво тој се поврзува и практично дополнува со предметот историски игри кој е застапен во V одделение.

Четириите предложени тематски целини треба да бидат распределени така што треба да се изучуваат последователно. Најпрвин се изучуваат новите елементи покрај палката, за потоа да се пренесат истите на средина. Пред да се пристапи кон усвојување на предвидениот елемент на шпиц, истиот треба да биде усвоен на средина на салата при изведбата на *полупрси* (доколку истиот елемент е предвиден во програмата, како дел од двата раздела). Методската единица *Движења на покрај палката* се препорачува да биде проектирана на приближно 40 часа, додека втората тема - *Движења на средина на салата* се предвидува да биде застапени со околу 120 часа. Методската единица *Скокови* се предвидува да зафаќа, исто така, околу 120 часа, додека последната единица *Движења на прсти* околу 80 часа. Начинот на работа кој се применуваше во претходните години продолжува да важи изучување на елементите во чист вид за постепено со степенот на усвоеност истите да бидат комбинирани и вклопени во танцови комбинации. Од исклучително значење на даденото едукативно ниво е да се применува променлив ритмички цртеж во однос на траењето на различни елементи и променливото темпо на изведба. За секое подрачје од содржината се предвидува по 2 до 8 часа вклучувајќи ги модификациите (изведба во различни позиции и правци, со различна скорост, во издвоена, односно комбинирана форма) кои треба да бидат применети во текот на наставниот процес.

➤ Наставни средства

Аудиосредствата, односно пијано придружбата е задолжителна во изведбата на наставата. Методите за реализација на наставата по овој предмет нужно претпоставуваат нагледни средства како видеозапис, илустрации, аудиопомагала и сл.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Постигањата на учениците се оценуваат континуирано во текот на целата година. Наставникот преку годината подготвува полугодишен и годишен контролен испит на кој преку практична изведба се оценува постигањето на ученикот.

6. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставата се изведува во балетска сала која треба да го задоволи општиот норматив за реализација на наставата по балет.

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

По усвојување на наставните целини од учениците се очекува правилно да ги изведуваат усложнетите елементи во различни пози покрај палката и со подигнување на полупрсти во предвидените елементи. Балетските вежби покрај палката се дополнети со принципите на свртување на две нозе и најелементарните видови на *riguettes*. Основните елементи се дополнуваат со поврзувачки и помошни движења кои ја развиваат техниката и прецизноста на изведба изведени со променлив музички цртеж и променлива динамика во изведбите. Овој вид на комбинирани вежби го поттикнуваат развојот на изразноста на телото и рацете како и што внесуваат уметнички компоненти во истата. Вежбите на средина на салата се повторуваат во идентичен распоред како и покрај палката во чиста и комбинирана форма дополнети со помошните и сврзувачки движења. На даденото едукативно ниво за учениците се предвидува да го усвојат принципот на изведба на одредени единици со подигнување на полупрсти и воведување на изведбите *en tournant*. Ученикот треба да ги изучи и да умее да владее со основните видови на *riguettes*. Се засилува усвојувањето и изведбите кои го потенцираат и развиваат апломбот во изведбата. Се проширува и дополнува основните пози и движења со раце *-port de bras* со што се предвидува подобрување на пластиката на телото. Во разделот Скокови се внесуваат скоковите со завршеток на една нога што подразбира прецизен и правилен пренос на тежината на телото во време на приземнувањето. Групата на скокови со движење треба да владее правилно и со просторна експанзија, бидејќи тие се подготовка за големите скокови кои следат. Ученикот треба да владее со основните скокови во кои постои принципот *battus*. Скоковите се предвидува да се изведат правилно, прецизно како во делот на техниката, така и во ритмичката организација разграничувајќи ги при изведбата малите, средните скокови и сврзувачките движења. Се воведува изведба на техниката на прсти со свртување и подготовка за исполнување на на *riguettes*. Во однос на разделот на шпиз патики се воведуваат вежби со која се утврдува и усвојува апломбот при изведби на шпиз. Ученикот продолжува да изведува нови елементи од групата - скокови на шпиз патики. Елементите се исполнуваат во ускорено темпо и со усложнета координација потенцирајќи ја изразноста особено на корпусот и рацете.

8. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

1. Редовни студии по балетска педагогија.
2. Еден наставнички факултет со претходно завршено основно и средно балетско образование и петгодишно балетско педагошко искуство.

Изготвил: Работна група формирана со решение број 02-557/1 од 09.02.2012 година
Координатор: м-р Анкица Витанова, советник, Биро за развој на образованието *AV*
Контролирал: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор *M. Češlarić*

Одобрил: м-р Весна Хорватовиќ, директор

V. Horvatić

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Наставната програма по класичен балет за петто одделение на основното балетско образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

на ден 3.05.2012
Скопје

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 11-4957/2

04.09 2012 год.
СКОПЈЕ